

İlk sene üniversiteyi ciddiye aldım ama haytalığa da devam ettim. Bizim Uç Beyi'nin dul karısı bütün eşekliklerimi hoş gördü, hatta haytalıklarım arttıkça bana olan ilgisi de arttı. Her yerde olduğu gibi, bu küçük kasabada da hükümdarın teveccühünü kazanmanın faydaları vardı. Böylece hasımlarım hakkımdaki kötü düşüncelerini kendilerine saklamak zorunda kalıyorlardı. Yeme de yanında yat. Bunun dışında başka avantajları da oluyordu tabii. O sıralar koluma hoş bir kız takıp etrafa göstere göstere yürümenin itibarımı arttıracakını düşünüyordum. Bunun için seçtiğim kız nispeten az itibarlı bir ailedendi. Annesinin vaktizamanında, nasıl olmuş neden olmuş bilmiyorum, bizim Uç Beyi'nin dul karısına bir saygısızlığı olmuş ve araları açılmış. Köy yerinde ağayla kavgaya edene herkes sırtını döner. Bunların başına gelen de buymuş.

İşin ilginç yanı ben kıza hiç sevgi duymuyordum, o da onunla yatmama izin vermiyordu. Kasabada muhtemelen hayır dediği tek kişi ben olabilirdim. Ama insanların bir metresim olduğumu

düşünmesi, bunu dillendirmesi bana yetiyordu. İsteğim de buydu. Bu haz, sevmediğim biriyle zaman geçirmenin ve elimin altındaki kadınla yatağa girememenin tatsızlığını telafi ediyordu.

Uç Beyi'nin dul karısı bu gönül maceramdan memnun olmadı ve buna pek bir alındı. Sitem etti, azarladı. Bundan da ben memnun olmadım, kıza daha fazla yanaştım. Diğer yandan, bütün bu tantananın keyfini kızın annesi sürüyor, Uç Beyi'nin dul karısının rahatını kaçırdığı için kızıyla âdeta gurur duyuyor, davranışlarımı teşvik etmekten de geri durmuyordu. Sonunda bizim dulun sabrı taşı, saraya alınmamamı buyurdu. Önceleri bu duruma düşmeme çok üzüldüm. Gözden düşünce, o zamana kadar cesaret edilemeyen bütün hasımlıklar birer birer ortaya çıktı. Hatalarım oldu elbet, hem de birçok. Sonlara doğru aldığım kararlar ekseriyetle öfkeyle alınmış kararlardı. Hatalarımın çoğunu oluşturdular. Kendimi düşürdüğüm durumdan dolayı kızgındım, aptallık ettiğimi düşünüyor ve utanç duyuyordum.

Uç Beyi'nin dul karısı olan bitenden babamı haberdar etti. Babamın buyruğu üzerine Brüksel'e gittim, buradan Edinburgh'a doğru birlikte yola çıktık. 8 Temmuz 1783 günü Edinburgh'ta bizi, babamın eski bir dostu karşıladı. Güler yüzlü bir adamdı, İskoçlara mal olmuş konukseverlikten pekâlâ nasibini almıştı. Burada bir tıp profesörünün evine yerleştim.

Babam İskoçya'da yalnızca üç hafta kaldı. O gidince çalışmalarımın başına oturarak ciddi bir mesai harcadım. Hayatımın en keyifli günlerini o sene geçirdim. Çalışma, Edimbourg gençleri arasında moda halindeydi. Felsefe ve edebiyat topluluklarına katıldım. Yabancı dil kullanmakla beraber, iyi yazan, iyi konuşan bir genç olarak, bu yazılarımla etrafta kendimden söz ettirmeyi başardım. Yakın çevrem de kısa sürede genişledi. O çevreden Mackintosh bugünlerde Bombay'da yüksek mahkeme yargıçlığı yapmaktadır; Laing, William Robertson'dan sonra yetişmiş en parlak tarihçilerden biridir, şu sıralar Edinburgh Üniversitesinin müdürlüğüyle meşguldür. Diğer çocuklar da eli yüzü düzgün yerlere geldiler.

Bu pek parlak gençlerin arasında en çok ışıldayan, bir tüccarın oğlu olan John Wilde idi. Babası tütün alıp satmakla uğraşırdı. Çevresindeki insanların çoğu daha varlıklı ailelerden gelmelerine karşın John'a hayranlık duyarlardı. Muazzam bilgi sahibiydi,

pek çalışkandı. Konuşmayı iyi bilirdi, centilmenliğin kurallarına vâkıftı. Profesörlüğe ulaştığında yeteneklerini sergileme imkânı da arttı. Çalışmaları akademik camiada epey olumlu karşılandı. Beklentiler yüksekti. Sonra delirdi. Şimdilerde bir hücrede, hasır şiltenin üzerinde günlerini geçiriyor olmalı -tabii hâlâ hayattaysa. Şu insanoğlu ne bedbaht bir mahlûk! Bizler için umuttan bahsedilebilir mi?